

Từ Adolf Hitler đến Donald Trump

© Nguyễn Văn Thọ @ Báo [Việt Luận](#) (17/6/25)

Hình minh họa. (© [VL](#))

Adolf Hitler không cướp chính quyền bằng súng đạn. Ông ta được đưa lên một cách hợp pháp, thông qua cơ chế dân chủ. Nhưng chỉ trong vòng hơn một năm, ông ta biến nước Đức thành một chế độ độc tài phát xít, thủ tiêu mọi tự do, gieo rắc thù hận, đẩy cả thế giới vào chiến tranh.

Đáng sợ hơn cả là điều này xảy ra bên trong một nước cộng hòa – Cộng hòa Weimar – có bầu cử, có hiến pháp, có quốc hội, có báo chí tự do. Vậy mà mọi thứ đã sụp đổ, vì Hitler không chỉ khéo dùng khẩu hiệu, mà còn đánh trúng vào tâm lý bất mãn, giận dữ, và khát khao một "lãnh tụ mạnh tay".

Hitler sinh năm 1889, từng sống nghèo khổ tại Vienna, lang thang, thi rớt trường mỹ thuật hai lần, kiếm sống bằng cách vẽ tranh bán rong. Vì vậy có lời đồn Hitler là thợ sơn, nhưng thực chất ông ta không sơn nhà, mà là một họa sĩ thất bại. Khi chiến tranh Thế giới thứ nhất bùng nổ, ông ta tình nguyện đi lính cho nước Đức, dù là công dân Áo. Ông phục vụ ở chiến trường với vai trò liên lạc viên – một trong những công việc nguy hiểm nhất, thường xuyên vượt qua chiến tuyến mang mệnh lệnh. Hitler bị thương hai lần, một lần do trúng đạn, một lần do khí độc. Ông ta được trao Thập tự Sắt hạng Nhì và hạng Nhất – điều rất hiếm cho một binh nhì.

Còn Donald Trump thì sao?

Trump sinh ra trong gia đình giàu có, sống ở New York, học đại học trong thời kỳ chiến tranh Việt Nam. Trong thời gian thanh niên Mỹ cùng lứa phải nhập ngũ, Trump được miễn nghĩa vụ quân sự đến 5 lần – trong đó có 4 lần vì lý do học vấn. Đến khi không thể hoãn được nữa, ông ta nộp giấy chứng nhận bị gai xương bàn chân. Chuyện này đến nay chưa hề có bằng chứng y tế rõ ràng, chỉ có lời kể của một bác sĩ gia đình thân quen với bố ông. Kết quả là Trump không phải đi lính, chưa từng biết chiến trường là gì. Và ông thường tránh né mọi câu hỏi về thời gian đó.

Một người từng liều mạng nơi chiến trường như Hitler mà vẫn có thể trở thành kẻ phát xít gieo họa toàn cầu. Vậy một người chưa từng chiến đấu, chưa từng hy sinh gì cho tổ quốc như Trump – thì liệu có đáng để người ta gọi là "*cứu tinh của nước Mỹ?*"

Năm 1933, Hitler được bổ nhiệm làm Thủ tướng Đức khi 43 tuổi. Chỉ trong vòng vài tháng, sau vụ cháy tòa nhà Quốc hội, ông ta ban hành tình trạng khẩn cấp, đình chỉ quyền tự do, bắt giữ đối lập, rồi thúc ép thông qua Luật Trao Quyền – cho phép ông ta tự ra luật mà không cần Quốc hội.

Giữa năm 1934, ông thanh trừng nội bộ trong "*Đêm của những con dao dài*", giết luôn cả những người từng trung thành nhưng có thể trở thành mối đe dọa. Sau khi Tổng thống Hindenburg chết, Hitler sáp nhập hai chức vụ thành Führer – lãnh tụ tối cao. Từ đó, ông cai trị nước Đức như một vị thần toàn quyền.

Toàn bộ quá trình của Hitler – từ khi làm Thủ tướng đến khi trở thành nhà độc tài – chỉ mất khoảng 1 năm rưỡi.

Trump hiện đang là Tổng thống Hoa Kỳ nhiệm kỳ hai, nhậm chức vào ngày 20 tháng 1 năm 2025, sau khi đánh bại Harris. Đây là lần thứ hai ông lên nắm quyền, và lần này ông không hề giấu giếm ý định sẽ "đi nhanh hơn, mạnh hơn, và không nhân nhượng".

Ngay trong những tháng đầu nhiệm kỳ, Trump đã gây áp lực để thanh lọc bộ máy hành pháp, loại bỏ các viên chức từng bất đồng với ông trong nhiệm kỳ trước. Ông nhấn mạnh quyền miễn trừ tuyệt đối cho Tổng thống, ám chỉ rằng nếu ông ra lệnh gì thì cũng không thể bị kiện hay truy tố. Ông đe dọa điều tra, truy tố các đối thủ chính trị, từ những người trong Quốc hội đến các chánh án liên bang. Ông coi các cơ quan kiểm tra và cân bằng là kẻ thù, cần bị "giải phóng" để ông có "toàn quyền hành động".

Trump không dùng từ "Führer", nhưng cách ông nắm quyền và cách ông truyền đi thông điệp rất giống mô hình mà Hitler đã xây dựng: Làm xói mòn lòng tin vào hiến pháp, phá bỏ nguyên tắc pháp trị, dựng lên hình ảnh bản thân như một vị cứu tinh duy nhất có thể "làm cho nước Mỹ vĩ đại trở lại".

Người ta thường hỏi: Làm sao nước Đức vẫn minh như vậy lại để một tên phát xít lên cầm quyền? Câu trả lời là, vì họ bị mê hoặc, bị dọa dẫm, bị ru ngủ bằng khẩu hiệu. Vì họ nghĩ rằng: "Thứ cho ông ta một cơ hội xem sao". Và khi họ tỉnh ra thì đã quá muộn.

Lịch sử không bao giờ lặp lại y hệt. Nhưng nó vọng lại, với những âm thanh quen thuộc: Vĩ cuồng cá nhân, sùng bái lãnh tụ, đòi quyền lực tuyệt đối, coi pháp luật là trò đùa, dùng truyền thông để gieo thù hận và dựng chuyện. Tất cả đang diễn ra trước mắt chúng ta, ở nước Mỹ, dưới cái tên Donald J. Trump.

Bạn có thể không thích đối thủ của ông ta. Bạn có thể bất mãn với giới chính trị hiện nay. Nhưng nếu bạn tin rằng, đặt toàn bộ quyền lực vào tay một người không chấp nhận thua, là cách cứu nước Mỹ – thì bạn đang mời gọi bi kịch từng xảy ra ở Đức.

Trump hôm nay không còn là một tay tài phiệt ăn nói ngông nghênh trong show truyền hình. Ông ta đang nắm quyền lực thực sự. Không phải giả định. Không phải lời hứa. Không còn "nếu" và "có thể". Ông ta đã trở lại ghế Tổng thống, và đang làm đúng những gì từng nói trước đây – trừng phạt đối thủ, kiểm soát tòa án, đòi hỏi lòng trung thành tuyệt đối, và mở đường cho một kiểu cai trị không ai được phép nói "không".

Bạn thích ông ta vì nói năng giống dân thường? Vì dám vỗ mặt đám chính khách ngồi mát ăn bát vàng? Tôi hiểu. Nhưng đừng để cảm xúc tạm thời che mắt lý trí. Hitler cũng từng là "người của dân nghèo", từng được tung hô là "chống tham nhũng", "giữ trật tự", "làm nước Đức vĩ đại trở lại". Chỉ vài năm sau, cả nước chìm trong chiến tranh, lò hơi ngạt, và những bức ảnh không dám nhìn lại.

Chế độ độc tài không đến bằng xe tăng. Nó đến bằng tràng vỗ tay.

Trump không cần xé bỏ hiến pháp. Ông ta chỉ cần đủ người tin rằng ông "có thể tự làm mọi thứ". Chỉ cần đủ người im lặng khi ông sỉ nhục tòa án. Chỉ cần đủ người ngó lơ khi ông đòi xử lý báo chí. Và chỉ cần vài người nói: "Chắc cũng chẳng đến nỗi đâu..."

Lịch sử không tha thứ cho sự thờ ơ.

Nếu bạn từng hỏi "làm sao phát xít lại lên được?" thì đây, câu trả lời đang diễn ra ngay trong thời của các bạn. Đừng đợi đến khi bị miệt, các bạn mới thấy tiếc là mình đã không lên tiếng.

(Nguồn: Tiếng Dân)